

ПОДАТКИ ЯК ОСНОВА НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХНЬОЇ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Марія Сеньо, Ольга Замасло

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, проспект Свободи, 18
e-mail: mariasenyo21@gmail.com, olha.zamaslo@lnu.edu.ua

Анотація. У процесі проведення реформи фінансової децентралізації важливою проблемою для територіальних громад постає проблема забезпечення оптимального надходження ресурсів, оскільки саме фінансові ресурси вважають фундаментальним компонентом життєдіяльності територіальних громад. Одним із важливих джерел доходів до бюджетів органів місцевого самоврядування є податки та збори. Завдяки впровадженню проекту фінансової децентралізації, обсяги таких надходжень до бюджетів територіальних громад значно зросли. Тому, важливо дослідити види податків та чи можуть обсяги їх надходжень забезпечити економічний розвиток території. Так, досліджено, що до доходів бюджетів об'єднаних територіальних громад належать частки з таких податків, як податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, податок на нерухоме майно, єдиний податок. В статті проведено аналіз надходжень кожного виду податку. З проведеного аналізу можна побачити, що з кожним роком спостерігається зростання надходжень даних податків, що в своє чергу сприяє розвитку територіальних громад.

Ключові слова: податок, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, податок на нерухоме майно, бюджет територіальних громад, фінансова децентралізація.

Постановка проблеми. Місцеві бюджети виступають основою фінансового розвитку територіальних громад. В процесі проведення реформи, місцевого самоврядування, функціонування місцевих бюджетів, насамперед, повинно бути спрямоване на забезпечення оптимального надходження та використання ресурсів громади, а також стабільного економічного розвитку територіальних громад. Реформа місцевого самоврядування має забезпечити спроможність територіальних органів самостійно вирішувати всі місцеві питання завдяки власним ресурсам. Для створення бюджету територіальних громад, насамперед, слід виважити з яких саме доходів може складатися бюджет.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв'язанню проблем фінансової достатності бюджетів територіальних громад значну увагу приділяють такі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як В. Андрущенко, Г. Возняк, В. Калін, М. Кульчицький, І. Луніна, В. Опарін, Ю. Раделицький, М. Рей, Т. Флейнер, Ф. Шові та інші. Варто

зазначити, що у світі існують спеціальні агенції, що досліджують різноманітні галузі розвитку, процес децентралізації зокрема.

Питання розвитку бюджетів об'єднаних територіальних громад потребують системного дослідження. Сучасні виклики, пов'язані з децентралізаційними процесами та трансформацією фінансової системи на усіх рівнях, зумовлюють потребу визначення ролі місцевих бюджетів у реалізації стратегічних цілей реформування.

Постановка завдання. Метою статті є проведення аналізу податкової частини наповнення бюджету територіальних громад, а також дослідження їх ролі у процесах фінансової децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень фінансової забезпеченості об'єднаних громад й надалі залишається одним із головних аспектів у питаннях визначення їх спроможності забезпечувати виконання тих завдань і функцій, якими вони наділені. Хоч і спроможність громади можна виміряти доволі багатьма чинниками та параметрами, однак фінансові ресурси варто вважати фундаментальним компонентом її життєдіяльності.

Ефективність виконання децентралізованих функцій, місцевими органами влади, залежить від обсягів отримуваних доходів, на відповідній території, або від суми коштів, що надається центральною владою, на виконання делегованих повноважень.

Одним із важливих джерел доходів бюджетів органів місцевого самоврядування є місцеві податки та збори. Згідно з Бюджетним Кодексом України, до доходів загального фонду бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад належать: податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, державне мито, податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, податок на майно, єдиний податок, різноманітні збори тощо [2]. Освітня та медична субвенції, базова дотація також належать до доходів бюджету об'єднаних територіальних громад.

У 2015 році були запроваджені перші кроки фінансової децентралізації, що забезпечили суттєве зростання розміру місцевих бюджетів. Так, до реформи, у 2014 році, власні доходи загального фонду місцевих бюджетів склали 68,6 млрд. грн., а вже з 2015 року даний показник суттєво зростає (рисунок 1) [13].

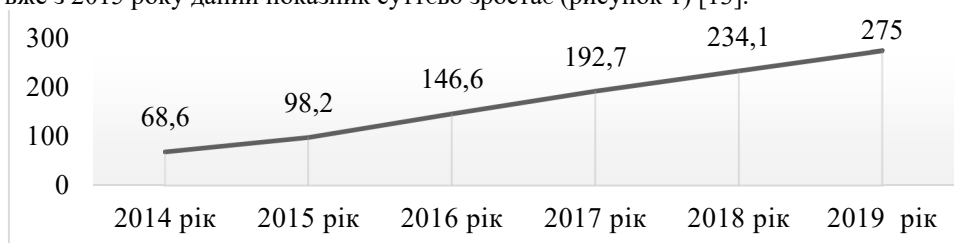

Рис. 1. Динаміка власних доходів загального фонду місцевих бюджетів упродовж 2014 – 2019 рр. (млрд. грн.)

*Джерело: складено автором на основі [13]

Згідно з п. 1.1 ст. 64 Бюджетного кодексу України до доходів бюджетів об'єднаних територіальних громад належать 60% податку на доходи фізичних осіб (крім податку на доходи фізичних осіб, визначеного п. 1-1 ст. 29 БКУ), що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території (крім території міст Києва та Севастополя) [2].

При розрахунку планових надходжень податку на доходи фізичних осіб, на певний період, спершу необхідно визначитись із плановим фондом заробітної плати працівників, службовців, робітників усіх установ та підприємств, галузі сільського господарства, зокрема враховуючи показники минулих років. Також, слід зважати на основні чинники зростання фонду оплати праці, зокрема на підвищення мінімальної заробітної плати тощо.

З метою прогнозування надходжень податку з доходів громадян, які здійснюють підприємницьку діяльність, доцільно прослідкувати тенденцію динаміки даного виду надходжень, що складалася в попередні періоди. На рисунку 2 відображено динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб до загального фонду місцевих бюджетів.

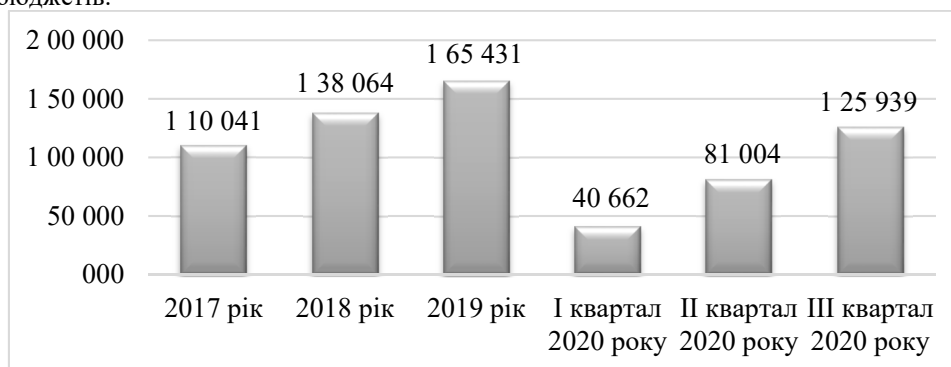

Рис. 2. Загальний обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб упродовж 2017 – 9 місяців 2020 рр. (млн. грн.)

*Джерело: складено автором на основі [5]

З рисунку 2 бачимо, що обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб з кожним роком зростає. Так, темп приросту фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб за січень-грудень 2018 року становить 25,5%, а за січень-грудень 2019 року – 19,8% порівняно з відповідними попередніми роками. При проведенні аналізу 9 місяців поточного року, можемо зауважити, що приріст надходжень становить 5,6% (що в гривневому еквіваленті дорівнює 3 829,5 млн. грн.), проти аналогічного періоду 2019 року [5].

На нашу думку, 60% податку на доходи фізичних осіб це значна сума до наповнення бюджету територіальних громад. Так, темп приросту ПДФО (який спостерігається протягом останніх років) сприятиме розвитку сіл, селищ, регіонів, а в перспективі – це показник розвитку країни загалом.

Наступний, за обсягом надходжень до бюджетів територіальних громад, є акцизний податок. Законом України від 28.12.2014 №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» внесено зміни до Податкового кодексу України, якими запроваджено з 1 січня 2015 року нарахування та сплату акцизного податку з роздрібною реалізації окремих груп товарів.

Контроль за надходженням акцизного податку можна вважати одним із пріоритетних завдань не лише контролюючих органів але й громадян, що проживають в межах територіальних громад. Даний податок, у разі роздрібною торгівлі алкоголем та тютюном, впливає на збільшення надходжень до місцевого бюджету, що в свою

чергу сприятиме соціально-економічному розвитку громади. Кошти можуть бути використані на ремонти освітніх та медичних закладів, доріг та тротуарів, будівництво спортивних та дитячих майданчиків тощо.

У розрізі основних платежів, у липні 2020 року приріст порівняно з липнем 2019 року, з акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів, складає 11,8 % (що в гривневому еквіваленті становить 0,7 млрд. грн.), що також є сприятливим явищем для розвитку, адже це свідчить про збільшення надходжень коштів до бюджету об'єднаних територіальних громад.

Говорячи про додаткові джерела наповнення місцевих бюджетів не можна не згадати податок на нерухоме майно. Таким видом податку оподатковується як житлова (квартира, будинок), так і нежитлова нерухомість, серед них також господарські будівлі (сарай, хлів, гаражі, літні кухні, майстерні, вбиральні, погребі, тощо). Отже, базою оподаткування варто вважати загальну площу об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, разом його часток [9].

Ми вважаємо, що плата за землю має доволі універсальний характер, а також є одним із значних джерел доходів місцевих бюджетів, оскільки земля, по факту, є нерухомою, тобто не в змозі переміститися і зайняти інше місце розташування у відповідь на податкове навантаження.

Ми погоджуємося з думкою Т. Овчаренка, що повнота надходження коштів від плати за землю залежить, в першу чергу, від:

- прийняття обґрунтованих рішень щодо встановлення плати за землю на відповідних територіях;
- повноти обліку всіх фактично використовуваних земельних ділянок;
- повноважень (якими володіють контролюючі органи), які адмініструють цю плату, а також забезпечують повноту та своєчасність сплати до відповідних місцевих бюджетів земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності;
- належного та ефективного обміну інформацією між всіма державними органами щодо суб'єктів та об'єктів оподаткування платою за землю, що в результаті забезпечує належне справляння цієї плати [10].

Під час проведення аналізу податкової частини бюджету територіальних громад варто також проаналізувати тенденцію динаміки даного виду надходжень, що складалася в попередні періоди (рисунок 3).

Рис. 3. Надходження плати за землю та податку на нерухоме майно упродовж 2017 – 9 місяців 2020 рр. (млн. грн.)

*Джерело: складено автором на основі [5]

З рисунку 3 бачимо, що надходження плати за землю за період 9 місяців 2020 року склали 23 165,1 млн грн, зменшення надходжень проти січня-вересня минулого року

становить -7,2%. За даними Міністерства фінансів України, найнижчий приріст по Україні мають Дніпропетровська область (-17,1%) та м. Київ (-16,9%).

Аналіз надходжень плати за землю за 2019 рік показує приріст проти аналогічного періоду 2018 року минулого року і становить 20,2% або на 5 515,9 млн. грн. більше. Отже, ми можемо спостерігати позитивну тенденцію надходжень даних видів надходжень, що в свою чергу сприяє розвитку територій.

Для розрахунку планових надходжень земельного податку необхідно враховувати зміни факторів, що впливають на його величину: дані державного земельного кадастру, реєстрацію права власності, права користування землею та договори на оренду землі, облік кількості та якості земель, зонування територій населених пунктів, нормативну та грошову оцінку земель тощо.

Серед місцевих податків, можна також виділити й надходження єдиного податку. Даний податок можна вважати стабільним наповненням до бюджету територіальних громад.

У I кварталі 2020 року сума доходів місцевих бюджетів від надходжень єдиного податку склала 9,9 млрд. грн., що на 11,9% (на 1,1 млрд. грн.) перевищує надходження аналогічного періоду 2019 року і становить 14,6% від усієї суми доходів загального фонду місцевих бюджетів. Зазначимо, що у розрізі платників структура наступна:

- фізичними особами-підприємцями перераховано до місцевих бюджетів 7,3 млрд. грн. єдиного податку (або 73,8% від його загальної суми єдиного податку, що надійшла до місцевих бюджетів у I кварталі 2020 року);
- юридичними особами перераховано – 1,4 млрд. грн.;
- сільськогосподарськими товаровиробниками – 1,2 млрд. грн.

З проведеного аналізу надходжень єдиного податку за 2017 р. – 3 квартали 2020 року бачимо (рисунок 4), що фактичні надходження єдиного податку за січень-грудень 2018 року зросли, проти надходжень у 2017 році, та становили – 26,5%, у 2019 році – на 19,3% порівняно з 2018 роком. Протягом 9 місяців 2020 року можемо, також, спостерігати приріст на 7,3% порівняно з аналогічним періодом минулого року. З кожним роком кількість надходжень збільшується, що в свою чергу сприяє розвитку як територій, так і країни загалом.

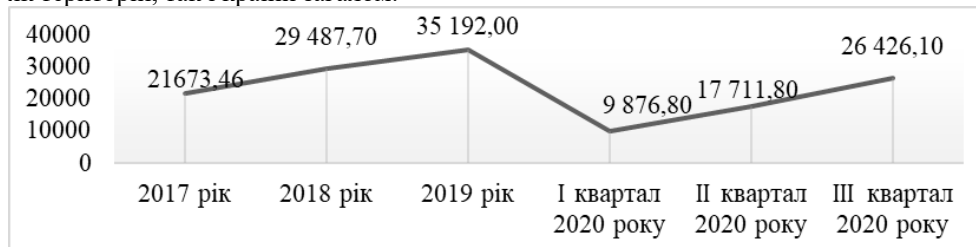

Рис. 4. Надходження єдиного податку упродовж 2017 – 9 місяців 2020 рр. (млн. грн.)

*Джерело: складено автором на основі [5]

У липні 2020 року опубліковано пропозиції змін, що підготовлені Міністерством розвитку громад та територій України. Дані зміни повинні розширити можливості нарощування надходжень до місцевих бюджетів. Пропозиції підготовлені в контексті реалізації завдань фінансової децентралізації і базуються на основоположному документі реформи – Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади (Розпорядження КМУ від 1 квітня 2014р. №333-р) [6].

Ще однією проблемою зарахування податків до місцевих бюджетів є місце розташування платників податків, які розташовані на території громади, та які мають відокремлені підрозділи. На сьогоднішній час, податок на доходи фізичних осіб сплачують не за місцем їх розташування, а за місцем реєстрації та територіального розміщення материнської структури (тобто за основним місцем обліку). На думку фахівців з Міністерства розвитку громад та територій України, необхідно внести зміни до Податкового Кодексу та проводити зарахування такого податку за місцем розташування відокремлених підрозділів юридичних осіб.

Також, пропонується доповнити відповідні статті Податкового кодексу України повним переліком всіх видів підрозділів, які може мати суб'єкт господарювання – юридична особа відповідно до ст. 64 Господарського кодексу України, та які провадять свою діяльність на іншій території, ніж така юридична особа, а також шляхом внесення змін до ст. 127 Податкового кодексу встановити відповідальність за порушення порядку зарахування ПДФО до місцевих бюджетів.

Ми погоджуємося з пропозицією Міністерства розвитку громад та територій України у необхідності: не застосовувати вимоги законодавства про регуляторну політику до рішень про місцеві податки і збори, спростити процедуру запровадження місцевих податків і зборів, що дасть можливість органам місцевого самоврядування зменшити витрати людських та фінансових ресурсів, а також підвищити ефективність їх використання для виконання інших важливих завдань.

Міністерством пропонується, також, розширити повноваження органів місцевого самоврядування стосовно адміністрування податків і зборів, що надходять до місцевих бюджетів. Оскільки сьогодні: чинним законодавством не в достатній мірі врегульовано питання щодо ефективного контролю за виконанням платниками своїх податкових зобов'язань, що в свою чергу призводить до значних втрат місцевих бюджетів. Податковим кодексом визначено, що функцією державних податкових інспекцій є сервісне обслуговування платників. Тобто питання, пов'язані з адмініструванням податків та зборів, залишаються поза увагою податкових інспекцій.

Ще як одним з напрямів удосконалення місцевого оподаткування, на рівні ОТГ, пропонується скасувати пільги щодо плати за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам. На даний час, відповідно Податкового кодексу України, плата за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин, справляється у розмірі 25% податку (вважається, що це надає необґрунтовані фінансово-економічні преференції таким підприємствам і як наслідок пропонується скасування даної пільги).

Останнім кроком з удосконалення оподаткування пропонується відновлення індексації нормативно-грошової оцінки землі. Відповідно до Податкового кодексу України (ст. 289) встановлено, що для визначення розміру податку та орендної плати за землю використовується нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації. Але, Законами України № 2245 від 07.12.2017 та № 2628 від 23.11.2018 було встановлено, що на період 2017-2023 рр. індексація нормативної грошової оцінки здійснюється один раз на 7 років. Це негативно впливає на надходження до місцевих бюджетів і не стимулює органи місцевого самоврядування до нарощування їх доходної бази.

Ми погоджуємося з думкою команди з питань децентралізації Світового банку, зокрема Дженні Літвак, фінансова відповідальність є ключовим компонентом децентралізації. Органи місцевого самоврядування та приватні організації мають

ефективно виконувати децентралізовані функції, вони повинні мати належний рівень доходів - або залучених на місцевому рівні, або переданих від центрального уряду - а також повноваження приймати рішення щодо витрат [12]. Філіп Шові з колегами вважають, що для успіху процесу децентралізації варто звертатися до міжнародних агенцій з розвитку задля фінансової на консультативної їх підтримки [11].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, виходячи з сукупності проаналізованої інформації бачимо, що податки – це вагоме джерело доходів бюджетів місцевих громад та важливий чинник у розвитку фінансової децентралізації. Податки займають значну частку в розподілі доходу бюджету об'єднаних територіальних громад. З кожним роком можемо спостерігати збільшення частки надходжень кожного виду податку, що дає можливість розвитку територіальних громад. Звісно ж, всюди є свої переваги та недоліки. Проте, на нашу думку, пропозиції Міністерства розвитку громад та територій України для певних змін в Податковому Кодексі зможуть покращити процес розвитку об'єднаних територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Бюджети 806 ОТГ. Рейтинг за 9 місяців 2019 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/11877>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 року № 2456-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Виконання місцевих бюджетів у січні-квітні 2019 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/11180>
4. Всі територіальні громади отримуватимуть 60% ПДФО. Спецпредставник уряду Німеччини позитивно оцінив послідовність децентралізації. URL: <https://www.decentralization.gov.ua/news/12563>
5. Інформація про виконання доходів місцевих бюджетів. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhativ>
6. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
7. Місцеві бюджети: дані за I квартал 2020 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12481>
8. Місцеві податки і збори – вагомий крок до покращення життя громад. URL: <http://zak.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/344975.html>
9. Овчаренко Т. С., Бочі А., Поворозник В. О. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. Київ : МЦПД, 2017 – 136с. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/_t_ormuvannya_vikon_budjet_final.pdf
10. Плата за землю - джерело наповнення місцевого бюджет. URL: <http://dn.sfs.gov.ua/media-ark/local-news/384313.html>
11. Шові Ф., Флейнер Т., Калін В., Рей М. Дискусія щодо децентралізації. Швейцарське агентство з питань співпраці у галузі розвитку. URL: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/SDC_discuss.html
12. Що таке децентралізація? Тематична команда з питань децентралізації, Світовий банк. URL: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html
13. Які наступні кроки фінансової децентралізації пропонує обговорити Мінрегіон. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12598>

References

1. Byudzhety 806 OTH. [Budgets 806 United territorial community. Rating for 9 months of 2019] Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/11877> [in Ukrainian]
2. Byudzhetyyny kodeks Ukrainy No. 2456-VI vid 08.07.2010 roku [Budget Code of Ukraine № 2456-VI from 08.07.2010]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian]
3. Vykonnannya mistsevykh byudzhetyv u sichni-kvitni 2019 roku [Execution of local budgets in January-April 2019]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/11180> [in Ukrainian]
4. Vsi terytorialni hromady otrymuvatymut 60% PDFO. Spetspredstavnyk uryadu Nimechchyny pozytyvno otsyniv poslidovnist detsentralizatsiyi [All territorial communities will receive 60% of personal income tax. The German government's special envoy praised the sequence of decentralization]. Available at: <https://www.decentralization.gov.ua/news/12563> [in Ukrainian]
5. Informatsiya pro vykonannya dokhodiv mistsevykh byudzhetyv [Information on the implementation of local budget revenues]. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannya-dokhodiv-mistsevykh-byudzhetyv> [in Ukrainian]
6. Kontseptsiya reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya ta terytorial'noyi orhanizatsiyi vlady v Ukraini vid 1 kvitnya 2014 r. No. 333-r [The concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine from April 1, 2014 № 333-r.]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> [in Ukrainian]
7. Mistsevi byudzhety: dani za I kvartal 2020 roku [Local budgets: data for the first quarter of 2020]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/12481> [in Ukrainian]
8. Mistsevi podatky i zbory – vahomyi krok do pokrashchennya zhyttya hromad [Local taxes and fees are a significant step towards improving community life]. Available at: <http://zak.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/344975.html> [in Ukrainian]
9. Ovcharenko T. S., Bochi A., Povoroznyk V. O. (2017) Osoblyvosti formuvannya ta vykonannya byudzhetu obyednanykh terytorialnykh hromad [Features of formation and execution of the budget of the united territorial communities]. Kyiv, MTSPD. Available at: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_oruvannya_vikon_budjet_final.pdf [in Ukrainian]
10. Plata za zemlyu - dzhereło napovnennya mistsevoho byudzhetu [Payment for land - a source of filling the local budget]. Available at: <http://dn.sfs.gov.ua/media-ark/local-news/384313.html> [in Ukrainian]
11. Rey M., Chauvie P., Fleiner T., Kalin W., Dyskusiya shchodo detsentralizatsiyi [Discussion on Decentralization] Swiss Agency for Development Cooperation (SDC). Available at: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/SDC_discuss.html [in English]
12. Shcho take detsentralizatsiya? [What is Decentralization?] Decentralization Thematic Team, World Bank. Available at: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html [in English]
13. Yaki nastupni kroky finansovoyi detsentralizatsiyi proponuye obhovoryty Minrehion [The Ministry of Regional Development proposes to discuss the next steps of financial decentralization]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/12598> [in Ukrainian]

TAXES AS THE BASIS OF FILLING THE BUDGETS OF TERRITORIAL COMMUNITIES AND ENSURING THEIR FINANCIAL DECENTRALIZATION

Maria Senyo, Olha Zamaslo

*Ivan Franko National University of Lviv, 79008 Lviv, Prospekt Svobody, 18
e-mail: mariasenyo21@gmail.com, olha.zamaslo@lnu.edu.ua*

Annotation. In the process of the financial decentralization reform, an important problem for territorial communities is the problem of ensuring the optimal flow of resources, as it is financial resources that are considered a fundamental component of the life of territorial communities. One of the important sources of revenue for local government budgets are taxes and fees. Due to the implementation of the project of financial decentralization, the volume of such revenues to the budgets of territorial communities has increased significantly. However, it is important to investigate the types of taxes and whether the amount of their revenues can ensure the economic development of the territories. Thus, it was investigated that the revenues of the budgets of the united territorial communities include 60% of the personal income tax. Every year the amount of revenues from this tax increases, which in turn will contribute to the development of villages, settlements, regions, and in the long run it is an indicator of the development of the country as a whole. The next, but no less important in terms of revenues to the budgets of territorial communities is considered to be the excise tax. Control over the receipt of excise tax is a priority not only for regulatory authorities but also for citizens. The real estate tax is considered to be an additional source of filling the budgets of the united territorial communities. Revenues of this type of tax to the budgets of territorial communities are growing every year, despite the change of factors influencing its growth, such as data of the state land cadaster, registration of ownership, land use rights and land lease agreements, etc. An equally important tax, which serves as one of the bases for filling the budget of the territorial communities, is a single tax. This tax is a stable filling of the budget with a positive dynamics of annual revenues over the past three years. The article analyzes the revenues of each type of tax. From the analysis it can be seen that every year there is an increase in revenues from these taxes, which in turn contributes to the development of local communities.

Key words: tax, income tax, excise tax, real estate tax, budget of territorial communities, financial decentralization.

*Стаття надійшла до редколегії 12.10.2020
Прийнята до друку 29.12.2020*